

**Ed.**  
um iðnskóla í sveit.

## 76. Frumvarp til laga

[59. mál]

Flm.: Hermann Jónasson.

### 1. gr.

Stofna skal skóla í húsasmíði. Skólinn skal vera heimavistarskóli, og leggur ríkið skólanum til stað einhvers staðar þar í sveit, sem vel hentar, svo og nauðsynleg húsakynni til að geta tekið á móti allt að 30 nemendum árlega. Einnig skal ríkið leggja til vélar og áhöld til náms og starfs í skólanum.

### 2. gr.

Skólinn skal rekinn á ábyrgð ríkisins sem sjálfstæð stofnun, er ber sjálf kostnað af skólahaldinu, eftir því sem tekjur hrökkva, enda njóti hún þess ágóða, er verða kann af smíðarekstri skólans, svo og af þeim atvinnurekstri, er hann tekur að sér samkvæmt lögum þessum. Heimilt er skólanum að taka lán til framkvæmda sinna, eftir því sem nauðsyn krefur, að fengnu samþykki ráðherra hverju sinni.

### 3. gr.

Rétt til skólavistar eiga þeir nemendur héraðsskólanna og gagnfræðaskólanna, sem lokið hafa miðskólaprófi í verknámsdeild með I. einkunn. Einnig eiga þeir rétt á skólavist, sem með prófi geta sannað, að þeir hafi eins mikla fræðilega og verklega kunnáttu og þeir, er slíks náms hafa notið.

### 4. gr.

Í skólanum skal fram fara bæði fræðileg og verkleg kennsla, og skal námstími hvers nemanda vera allt að tveimur árum. Hefst námið að jafnaði að vorlagi og skal vera lokið að vori. Námi lýkur með verklegu prófi, er jafngildi sveinsprófi í húsasmíði.

### 5. gr.

Fræðileg kennsla skólans skal fram fara í íslenzku, reikningi, verkteikningu og bókfærslu. Einnig skal nemendum gefinn kostur á nokkurri kennslu í íþróttum og söng.

### 6. gr.

Verklegt nám í skólanum skal miðað við það, að nemendurnir verði færir um að veita húsasmíði forstöðu. Það heyrir undir verklega námið að veita nemend-

um skólans rækilega leiðbeiningu um meðferð helztu mótorvéla, rafmagnsvéla og hvers konar vinnuvéla, sem nota má við iðn þeirra.

7. gr.

Verklega námið skal fram fara í verkstæðum skólans og við húsbyggingar, er skólinn tekur að sér og veitir forstöðu.

Skólinn hefur rétt til að takast á hendur byggingar, hvar sem er í sveitum og kaupúnum með minna en 300 íbúa, svo og annars staðar með samþykki iðnráðs í héraði.

Þess skal gætt, að aldrei séu fleiri nemendur að starfi við hverja byggingu en svo, að þeir geti haft þar með höndum verkefni, er þeir læra af iðn sína, og að kennarar komi því vel við að kenna þeim réttar starfsaðferðir.

8. gr.

Verklegt skyldunám nemenda að sumrinu skal vera 7 stundir á dag alla virka daga. Að vetrinum er verknámið í vinnustofum skólans 4—5 stundir, en bóklegt nám 2—3 stundir á dag.

Nú vinnur nemandi að ósk skólans umfram þetta, og fær hann þá greiðslu samkvæmt verkamannataxta fyrra árið og 15% hærra kaup síðara námsárið.

9. gr.

Nemendur eiga sumarleyfi 12 virka daga hvort sumar og vetrarleyfi frá 16. desember til 5. janúar.

10. gr.

Við skólann skal skipaður forstöðumaður, er sé húsameistari að menntun eða arkitekt. Hann hefur aðalumsjón með skólanum og sér um allar framkvæmdir og kennslu. Um meiri háttar mál, svo sem verulegar undanþágur frá námi, styttingu eða sviptingu skólavistar, kveður hann kennara til meðráða og umsagnar. Hann hefur og á hendi allt reikningshald skólans.

11. gr.

Við skólann skulu starfa tveir fastir kennarar, en auk þess getur skólastjóri ráðið fleiri smíði til kennslu við húsabyggingar að sumrinu.

12. gr.

Launakjör skólastjóra og kennara skulu vera þau sömu og skólastjóra og kennara við bændaskólana.

13. gr.

Yfirstjórn skólans er í hendi þess ráðherra, sem með iðnaðarmál fer. Skal hann gefa út reglugerð, sem sett er eftir tillögum forstöðumanns skólans. Í reglugerðinni skal m. a. ákveða nánar um almennar skólareglur, tilhögun kennslu, próf, kennslukrafta, skyldur og réttindi kennara, nemenda og annarra fastra starfsmanna.

Greinargerð.

Á þingunum 1945 og 1946 flutti Hermann Jónasson, þingmaður Strandamanna, frumvarp um iðnskóla í sveitum. Í hvorugt skiptið náði frumvarpið fram að ganga.

Á þingunum 1947 og 1948 var málið enn borið fram af Hannibal Valdimarssyni, 3. landskjörnum þm., og Hermann Jónassyni, þingmanni Strandamanna, en í verulega breyttri mynd. Ekki fékk það þó afgreiðslu að heldur. Að þessu sinni er frumvarpið að kalla má óbreytt frá þingunum 1947 og 1948, enda að vandlega athuguðu málið talið komið í það horf, að allvel hæfi þeirri hugmynd, sem fyrir flutningsmanni vakir.

Í frumvarpinu, eins og það var upphaflega, var gert ráð fyrir, að skólinn tæki árlega móti 50 nemendum. Nú er skólanum samkvæmt ákvæðum 1. greinar ætlað að geta tekið við allt að 30 nemendum á ári.

Þegar frumvarpið var flutt í sinni fyrri mynd, var það skilyrði fyrir skólavist, að nemandi hefði verið einn vetur í héraðsskóla eða gagnfræðaskóla og fengið þar eigi lakari en II. einkunn, eða sem því svaraði.

Nú er það gert að inntökuskilyrði í skólann, að nemendur hafi hlotið I. einkunn við miðskólapróf verknámsdeildar í héraðsskóla eða gagnfræðaskóla — eða þeir geti sannað, að þeir hafi öðlazzt hliðstæða undirbúningsþekkingu með öðru móti. Með þessari breytingu eru gerðar margfalt strangari kröfur til þekkingar nemenda, er þeir hefja nám í skólanum.

Samkvæmt frumvarpinu, eins og það var upphaflega, var gert ráð fyrir því, að skólinn skiptist í tvær deildir: húsasmiðadeild og húsgagna- og búasáhdasmiðadeild.

Nú er skólanum einungis ætlað að einbeita sér að því hlutverki að gera nemendur sína sem allra færasta í húsasmiði.

Upphaflega var til þess ætlað, að fræðileg kennsla skólans færi fram í íslenzku, teikningu, hæði almennri teikningu, og verkeikningu, iðnsögu, eðlisfræði og efnisfræði og auk þess í íþróttum og söng.

Ýmsir óttuðust það, að fræðileg kennsla í svo mörgum greinum kynni að verða kák eitt. Þess vegna er nú einungis gert ráð fyrir, að fræðileg kennsla fari fram í skólanum í íslenzku, reikningi, verkeikningu og bókfærslu. Þó skal nemendum auk þessa gefinn kostur á kennslu í íþróttum og söng, eins og áður var til ætlað.

Enn er þess að geta, að í frumvarpinu í sinni fyrri mynd var til þess ætlað, að nemendur skólans fengju aðeins iðnréttindi í sveitum og kaupþunum.

Nú er tilætlunin sú, að skólanum sé að vísu valinn staður í sveit og að auk þeirra smíða, sem fram fara í vinnustofum skólans að vetrinum, verði aðallega unnið á vegum skólans á sumrin að byggingu íbúðarhúsa og peningshúsa í sveitum og kaupþunum, en ekki í kaupstöðum landsins, nema samþykki iðnráðs komi til. Hins vegar þykir ekki rétt að takmarka réttindi þeirra manna, sem útskrifazt hafa úr skólanum, einungis við sveitir og kaupþún með færri en 300 íbúum. Slíkt mundi verða lítt framkvæmanlegt.

Ákvæði eru nú um það í frumvarpinu, að forstöðumaður skólans skuli vera húsameistari eða arkitekt að menntun, og einnig ráð fyrir því gert, að tveir fastir kennarar, er við skólann starfi, séu færir fagmenn í húsasmiði. Þá er til þess ætlað, að skólinn geti ráðið til sín fleiri húsasmiði á sumrin til þess að kenna nemendum, ef svo mörg hús eru undir í einu, að skólastjóri og kennarar geta ekki séð fyrir nægilegri kennsluáðstoð. Ætti þannig að vera alltryggilega fyrir því séð, að nemendur eigi jafnan kost góðrar faglegrar handleiðslu og tilsagnar.

Kjör nemenda samkvæmt frumvarpinu eru þau í aðalatriðum, að nemandinn vinni í skólans þágu allt að 7 klukkustundum á dag, meðan unnið er úti við að húsa- byggingum. Hins vegar er skylduvinna nemenda í verkstæðum skólans að vetrinum ekki nema 4—5 stundir á dag, en við það bætist bóklegt nám 2—3 stundir á dag. Vinni nemandi umfram þetta, skal greiða honum kaup samkvæmt verkamannataxta fyrra árið og verkamannakaup með 15% álagi seinna námsárið. Auk þess hafa nemendur frítt fæði, húsnæði, ljós, hita, þjónustu og kennslu, og kemur það á móti skylduvinnu þeirra í þjónustu skólans samkvæmt framansögðu.

Mun því láta nærri, að námskjör þessi svari nokkurn veginn til þeirra kjara, er iðnnemar njóta hjá meisturum samkv. gildandi lögum. Þó er flm. þessa frv. sanufærður um, að með þessu námsfyrirkomulagi sé tryggilegar um það búid, að nemendur slíks skóla fái skilyrði til að ljúka námi bæði fljótt og vel og verða færir iðnaðarmenn í sinni grein.

Þegar frumvarpið var flutt í fyrsta sinn á Alþingi, var leitað umsagnar Teiknistofu landbúnaðarins um það, og einnig umsagnar Landssambands iðnaðarmanna.

Var svar Teiknistofunnar á þessa leið orðrétt:

Reykjavík, 19. des. 1945.

Ég undirritaður hef kynnt mér frumvarp til laga um iðnskóla í sveitum samkvæmt beiðni háttvirtrar iðnaðarnefndar. Ég álit, að frumvarp þetta sé komið fram af ríkri nauðsyn og sé mjög mikilsvert, að það verði að lögum sem allra fyrst. Í frumvarpinu virðist tekið fram allt það helzta, sem máli skiptir, og vil ég því eindregið mæla með því, eins og það liggur fyrir.

Virðingarfyllt,

Þórir Baldvinsson.

Í svari Landssambandsins sagði meðal annars svo:

„Stjórn sambandsins er sammála flutningsmanni frumvarpsins um það, að það er langt frá því, að ástandið í byggingarmálum sveitanna sé viðunandi, og að því valdi að miklu leyti þekkingarleysi á þessu sviði og skortur kunnáttumanna til þess að sjá um smíði sæmilegra húsa. Rétt er þó í því sambandi að benda á, að lög-gjafinn hefur ekki hingað til viljað ætla sveitunum kunnáttumenn á þessu sviði og að skortur kunnáttumanna stafar af því.

Ráðstafana til úrbóta í þessum efnunum er því þörf, og sennilegt, að opinber skóli verði eina ráðið, er að gagni kemur, enda séu kennarar skólans fulllærðir iðnaðarmenn.

Stjórnin vill því fyrir sitt leyti mæla með þeirri grundvallarhugmynd, sem frumvarpið byggist á, en leyfir sér jafnframt að gera við frv. eftirfarandi athugasemdir: „— Efni athugasemdanna er birt hér í stytta máli. Var fyrsta athugasemd Landssambands iðnaðarmanna á þessa leið:

Verkstæði, sem rúmar 100 manns að vinnu við trésmíðar (glugga, hurðir, skápa og önnur húsgögn), ásamt geymslum fyrir efni og smíðisgripni auk skólahúsnæðis og kennaraíbúða, er feiknamikið hákn. Ætti til að byrja með að nægja, að skólinn rúmaði aðeins helming þess fjölda, sem í frumvarpinu er nefndur, enda viðráðanlegra að öllu leyti.

Eins og frumvarpið liggur nú fyrir, hefur þessi athugasemd verið tekin til greina og nemendatala miðuð við allt að 30 á ári — eða 50—60 nemendur í tveggja ára skóla.

Í annarri athugasemd sinni lét stjórn sambandsins í ljós það álit, að skólinn gæti ekki veitt full iðnaðarréttindi, heldur ætti hann að láta hæfum nemendum, sem námi lykju, í té burtfararskirteini.

Þessari athugasemd er nú mætt með miklu strangari kröfum til þekkingar nemenda í upphafi námstímans, svo og með ströngum kröfum um, að kennarar og forstöðumaður skólans verði mjög vel menntaðir iðnaðarmenn í húsagerðarlist.

Í þriðju athugasemd sinni bendir stjórn Landssambandsins á, að í frumvörpum milliþinganefndarinnar í skólamáli sé gert ráð fyrir, að tveggja ára framhaldsnám og miðskólapróf þurfi til inngöngu í iðnskóla og aðra framhaldsskóla.

Í núverandi mynd frumvarpsins er þessi ábending að fullu tekin til greina, enda var það sjálfsgagt til þess að tryggja sem bezta undirstöðumenntun þeirra iðnaðarmanna, er nám stunduðu í skólanum.

Fjórða athugasemd Landssambandsins var þess efnis, að ekki væri gert ráð fyrir reikningskennslu í skólanum, en það væri sú fræðigrein, sem iðnaðarmenn rækju sig oftast á, að þá skorti tilfinnanlega þekkingu í.

Þessi ábending er viðurkennd réttmæt og tekin til greina í frumvarpinu, eins og það nú liggur fyrir. Skólinn skal veita fræðilega kennslu í íslenzku, reikningi, verkeikningu og bókfærslu. Námsgreinabreytingin er sem sé sú frá því, sem áður var í frumvarpinu, að niður eru felldar ýmsar greinar, sem Landssambandið lagði lítið upp úr, og kennslu í reikningi og bókfærslu bætt við í staðinn. Mun það flestra mál, að iðnaðarmönnum sé það næsta nauðsynlegt að kunna nokkur skil á helztu

undirstöðuatriðum bókfærslunnar, og þess vegna var sú grein tekin upp ásamt reikningnum.

Í seinustu athugasemd sinni lét stjórn Landssambandsins í ljós, að skólanum væri ætlað að grípa yfir allt of margar iðngreinar, og gæti verið hæpið fyrir ríkisvaldið að bera ábyrgð á hálfkunnáttu, er af því gæti leitt.

Einnig þessi ábending er tekin til greina, og er skólanum nú ætlað að einbeita sér að kennslu í húsasmíði með það fyrir augum að skila nemendum sínum sem allra færustum iðnaðarmönnum í þeirri grein.

Eins og frumvarpið er nú, ætti það því að vera í fullu samræmi við skoðun landssambandsstjórnarinnar, eins og hún koma fram í umsögn hennar um málið, þegar það var fyrst flutt á Alþingi.

Þá er þess að gæta, að frumvarp þetta er borið fram af bráðri þörf. Bæði í sveitum og kaптúnum er aðkallandi nauðsyn mikilla byggingarframkvæmda á næstu árum, en hins vegar eru þar aðeins til fáir faglærðir menn, er veitt geti slíkum byggingarframkvæmdum forstöðu. Kaupstaðirnir geta heldur enga hjálp veit um þetta, því að þar er nú alls staðar mikill hörgull á faglærðum byggingarmönnum.

Á því sex ára tímabili, sem styrjöldin stóð yfir, var mjög lítið byggt í sveitum og smákaптúnum. Ein af mörgum orsökum þessarar kyrrstöðu í byggingarmálum sveita og kaптúna var sú, að flestir þeir, sem helzt kunnu þar eitthvað til smíða, gerðust „gervismiðir“ við byggingar fyrir setuliðið eða fyrir innlenda iðnaðarhölda í kaupstöðum landsins. Síðan hefur sú raun á orðið, að margir þessara manna hafa setzt að í Reykjavík og kaupstöðunum og vinna þar enn að ýmiss konar iðnaðarstörfum. Af þessu leiðir, að í sveitum og kaптúnum er nú næsta fátt manna, sem nokkuð verulega kunna til bygginga, og reynslan er sú, að úr kaupstöðunum eru smíðir ófáanlegir til að veita byggingum í sveitum eða kaптúnum forstöðu, jafnvel hvaða kaup og fríðindi sem í boði eru.

Það er því augljóst mál, að fram úr þessum vanda verður að ráða með sérstökum aðgerðum. Kemur mönnum þá helzt í hug að byggja á verknámi því, sem nú er hafið í nokkrum héraðsskólum og gagnfræðaskólum landsins, og gefa í viðbót við það kost á tveggja ára skipulegu iðnaðarnámi í heimavistarskóla í sveit, eins og hér um ræðir.

Er það von flm. þessa frumvarps, að með því móti mætti takast að ala smám saman upp meðal þeirra, sem í sveitum og kaптúnum búa, allálitlegan hóp iðnlærðra manna til þess að takast það nauðsynlega verkefni á herðar að koma byggingarmálum sveita og kaптúna í sómasamlegt horf.

Um ástand byggingarmála í sveitum eru til nokkrar skýrslur, og skal nú vikið að nokkrum atriðum, er þau mál varða, til þess að sýna fram á, hversu brýn þörf er á því að auðvelda svo fljótt sem verða má viðtækar byggingarframkvæmdir í sveitum og sjávarþorpum.

Árið 1910 voru byggð býli talin vera 6796. Þá voru torfbærir 5035 eða 74%. Timburhús í sveitum voru það ár talin 1628 eða 24%. En þá voru steinhús aðeins 136 talsins eða rétt tæpast 2%. — Fæst af þessum svo nefndu steinhúsum voru þó úr steinsteypu, heldur munu þau flest hafa verið hlaðin úr steini á einn eða annan hátt. Þetta voru samt einu byggingarnar, sem talizt gátu nokkurn veginn varanlegar. Að því er timburhúsin snertir, er rétt að vekja athygli á, að tala þeirra er óeðlilega há. Stafar það af því, að þegar þessi skýrsla var gerð, voru talin með sveitum ýmis smærri þorp, sem í síðari skýrslum voru talin sjálfstæð kaптún. Ekki er þess að dyljast, að allmörg timburhúsanna munu hafa verið fremur lélegar byggingar, sem ekki þurftu síður endurbyggingar við en flestir torfbæirnir. Flest munu timburhúsin hafa verið í sjóþorpunum. Sést það meðal annars af því, að 700 þeirra, eða nærri helmingurinn, var í Gullbringu- og Kjósarsýslu, Ísafjarðarsýslum og Suður-Múlasýslu, en eins og kunnugt er, er mikið útræði í þessum sýslufélögum og búskapur og sjósókn víða rekin þar jöfnum höndum af sömu mönnum.

Af þessu sést þá greinilega, að um 1910, eða fyrir svo sem 38 árum, þurfti um það bil 80—90% af húsakosti sveita og kauptúna fljótlegar endurnýjunar við. Er þetta, eins og menn sjá, allömurlegt ástand, sem fæstir mundu vilja una við.

Svona slæmt er þá ástandið í þessum málum heldur ekki í dag. Dálítið hefur þokazt í áttina, þótt lítið sé.

Árið 1931 eru torfbæirnir taldir 2253 að tölu, eða 38.5% af öllum íbúðarhúsum. Úr ýmsu efni (aðallega timbri og torfi) eru talin 1052 hús, eða um 18%. Samtals gerir þetta 3305 íbúðir, eða 56.5%.

Timburhúsin eru þetta ár 1617, eða heldur færri en þau voru 1910. Steinhúsin eru orðin 934, eða 16%. Hefur þeim fjölgað um ca. 800 á þessum 20 árum. Nú er það steinsteypan, sem hefur haldið innreið sína sem aðalbyggingarefnið í sveitunum eins og í kaupstöðunum.

Í árslok 1940 eru byggðar jarðir taldar 6006. Þá eru húsalausar jarðir 526. Miðað við tölu íbúðarhúsa á jörðum 1932 hefur byggðum jörðum fjölgað um 150 á þessu árabili. Byggist þessi fjölgun á því, að reist voru um 250 nýbýli á þessum umrædda áratug.

Torfbæir eru nú 1398 og bæir úr ýmsu efni 658, eða samtals 2056. Í þessum flokki íbúðarhúsa eru þannig enn í árslok 1940 34.2% allra íbúðarhúsa í sveitum og kauptúnum.

Timburhúsin eru þá enn 1918 eða 32%, en steinhúsin eru þá orðin 2032, eða 33.8%. Svarar það, eins og menn sjá, til þess, að steinhús séu komin á þriðju hverja jörð í landinu.

Þetta er sem sé nokkuð í áttina, miðað við það, sem var 1910, en hinu má þó ekki gleyma, að þessi skýrsla sýnir berlega, að fullur þriðjungur íbúðarhúsanna eru fallandi torfkofar, auk þess sem reikna má með því, að um það bil helmingur timburhúsanna séu fremur lélegar mannaíbúðir.

Þannig eru það því samkvæmt ofangreindum skýrslum rétt um 50% af íbúðarhúsum sveita og sjávarþorpa, sem ekki geta talizt mannsæmandi íbúðir og þurfa því bráðrar endurbyggingar við.

Enn er þess að geta, að samkvæmt athugun, sem skipulagsnefnd atvinnamála lét gera á árinu 1944 á íbúðarhúsnæði í sveitum og kauptúnum, eru það fast að þremur þúsundum fjölskyldna, sem þar verða enn að sætta sig við allsendis ófullnægjandi húsnæði. Er sú niðurstaða í fyllsta samræmi við það, sem áður greinir.

Það þarf því ekki í neinar grafgötur um það að fara, að Íslendingar verða á næstu árum að endurbyggja þúsundir íbúðarhúsa í sveitum og kauptúnum. Farist það fyrir, verður fólk það, sem í þeim er, húsnæðislaust með öllu og leitar athvarfs í braggahverfum Reykjavíkur eða öðrum þvilíkum húsakynnum. Mundi þó hvorki hugsandi Reykvíkingum né öðrum finnast það æskileg þróun í þessum málum.

Í viðbót við það, sem að framan er sagt um byggingarþörf íbúðarhúsa í sveitum, er rétt að taka það fram, að geysileg verkefni bíða líka í sveitunum eftir byggingafróðum mönnum vegna lélegra peningshúsa, svo þúsundum skiptir. Útihúsin eru allt of víða jafnóviðunandi fyrir búpeninginn eins og íbúðarhúsin eru það fyrir heimilisfólkið. En auk kofanna, sem falla á næstu árum, hagar víða svo til, að verið er að breyta sauðfjárbúum í kúabú, og leiðir af því, að mjög víða verður alls ekki hjá því komizt að breyta skipun peningshúsa í samræmi við breytta búskaparhætti. Er þetta eitt út af fyrir sig stórbrótnara verkefni en margur hyggur í fljótu bragði.

Það er álit fróðra manna, að fjárfesting flestra bænda sé eins mikil eða meiri í byggingum en ræktun og hústofni til samans. Hér er því ekki um neitt smámál að ræða, þegar á það er lítið í heild.

Þá hefur það ekki litla þjóðhagslega þýðingu, að vel sé vandað til allra bygginga, jafnt í sveitum sem í kaupstöðum. Og víst er um það, að þegar til lengdar lætur, verða illa byggðu húsin ávallt jafnframt dýrustu húsin, auk þess sem þau

svara aldrei sínum tilgangi til hlítar. Það getur því orðið þjóðinni harla dýrt, ef sveitirnar verða látnar skorta sérmenntaða iðnaðarmenn til þeirrar stórkostlegu endurbýggingar, sem fram hlýtur að fara þar á næstu árum.

Það væri myndarleg úrbót og vænleg varnarráðstöfun í þessum málum að samþykka frumvarp það, sem hér liggur fyrir, og verður að vænta þess, að Alþingi beri gæfu til þess.

Með þessum skóla mundi vera stofnað til nýjungar í skólamálum okkar, þannig að ekki er um verulegar fyrirmyndir að ræða. Því er frumvarpið þannig samið, að leitast er við að láta það koma skýrt fram, hvaða verkefni skólanum er ætlað og hvernig hugsað hefur verið, að hann leysi það í aðalatriðum. En hins vegar er svo um húið, að sá maður, sem valinn verður til að veita skólanum forstöðu, hafi sem frjálsastar hendur til að haga störfum hans eftir því, sem fyrsta reynsla sýnir, að bezt hentar. Forstöðumanninum er ætlað að gera tillögur um þá reglugerð, sem skólanum verður sett og skólinn á að starfa eftir, og mætti það vel dragast, þar til skólinn hefði verið starfræktur eitt til tvö ár.

Ekki hefur þótt fært að benda á ákveðinn stað fyrir skólann, enda er það naumast hægt, nema að undangenginni athugun og samningum, sem ríkisstjórnin ein getur látið framkvæma.

En sjálfsagt þykir þó, að skólanum verði valinn staður í sveit, þar sem góður kostur væri rafmagns til þess að knýja þær vélar og verkfæri, er hann kann að nota í verkstæðum sínum. Æskilegt væri einnig, að honum væri valinn staður, þar sem gnægð væri jarðhita til upphitunar húbýla hans og verkstæða, og í þriðja lagi væri hagkvæmt, að hann væri þannig settur strax í upphafi, að verkefni væru nærtæk til byggingar íbúðarhúsa í næstu framtíð.

Sem dæmi um stað, sem fyrir margra hluta sakir væri vel fallinn til handa slíkum skóla, mætti nefna Varmahlíð í Skagafirði, þar sem vatnsorka til rafvirkjunar er nærtæk, mikill jarðhiti til hitunar húbýla er fyrir hendi og mikil verkefni fyrir byggingarmenn í stórri, samfelldri byggð umhverfis staðinn. Það skal þó jafnframt tekið fram, að á landinu eru sjálfsagt til ýmsir fleiri staðir, sem áþekk skilyrði hafa að þjóða og gætu þannig engu síður komið til álita, er skólastaður yrði valinn.

Alþingi fær nú enn að taka afstöðu til þessa máls. Eftir því, hvernig sú afstaða verður, má gera sér hugmyndir um kröfur alþingismanna til húsnæðis — fyrir hönd alþýðu manna — og jafnframt, hversu alvarlegum augum þeir líta á flóttann úr sveitunum til kaupstaðanna og þá alveg sérstaklega til Reykjavíkur.